

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 01.04.2009, sp. zn. 11 Tz 117/2008, ECLI:CZ:NS:2009:11.TZ.117.2008.1

Číslo: 24/2010

Právní věta: Jestliže podmíněně odsouzený zavinil (např. svým pobytem na neznámém místě v cizině), že soud podle § 60 odst. 1 tr. zák. nerozhodl do jednoho roku od uplynutí zkušební doby o tom, zda se osvědčil či nikoliv, pak skutečnost, že se podmíněně odsouzený osvědčil, může nastat jen na podkladě pravomocného rozhodnutí soudu učiněného podle § 60 odst. 1 tr. zák. V takovém případě již nemůže vzniknout fikce, že se podmíněně odsouzený osvědčil, ze zákona podle § 60 odst. 2 tr. zák., protože zákon nestanoví žádnou další dobu, s jejímž uplynutím by spojoval vznik uvedené fikce. Pokud tedy podmíněně odsouzený zavinil, že soud učinil rozhodnutí podle § 60 odst. 1 tr. zák. až po uplynutí lhůty jednoho roku uvedené v ustanovení § 60 odst. 2 tr. zák. a toto rozhodnutí bylo zrušeno v řízení o opravném prostředku, je možné znovu rozhodnout podle § 60 odst. 1 tr. zák. Právní názor obsažený v rozhodnutí publikovaném pod č. 4/1978 Sb. rozh. tr. se zde neuplatní. *) *)
Poznámka redakce: Nyní jde o výklad právních důsledků vyplývajících s ustanovení § 83 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 01.04.2009

Spisová značka: 11 Tz 117/2008

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Podmíněné odsouzení

Předpisy: § 60 odst. 1 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 1 T 58/2001, ve prospěch obviněného D. P., rozhodl podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. tak, že :

Pravomocným usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 1 T 58/2001, a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 406 tr. ř. v neprospěch obviněného D. P.

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 1 T 58/2001, se zrušuje. Současně se zrušují všechna další rozhodnutí, na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Obvodnímu soudu pro Prahu 5 se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 11. 2001, sp. zn. 1 T 58/2001, byl obviněný odsouzen pro pokus trestného činu krádeže podle § 8 odst. 1 k § 247 odst. 1 písm. b), e) tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let. Obviněnému dále byla uložena povinnost se v pravidelných termínech dostavovat k probační pracovníci a prokazovat jí zaměstnání a uhrazování škody z trestné činnosti. Obviněnému byl také uložen trest propadnutí věci (tři kusů šroubováků) a bylo rozhodnuto o náhradě škody.

Odvolání státního zástupce proti rozsudku bylo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2002, sp. zn. 61 To 65/2002, podle § 253 odst. 3 tr. ř. odmítnuto. Zkušební doba probíhala od 26. 2. 2002 do 26. 2. 2007.

Ve zkušební době byl obviněný několikrát odsouzen, naposledy rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. 3 T 11/2005, za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dva a půl roku, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Tímto rozhodnutím byl také zrušen výrok o trestu z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 2. 9. 2005, sp. zn. 24 T 159/2004, a rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Odvolání obviněného v této věci bylo jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítnuto usnesením Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2007, sp. zn. 9 To 85/2007. Obvodní soud pro Prahu 8 v této věci vydal Evropský zatýkácí rozkaz, na základě kterého byl obviněný vydán z Nizozemska.

Následně pak bylo usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 1 T 58/2001, rozhodnuto podle § 330 odst. 1 tr. ř. z důvodu § 60 odst. 1 tr. zák., že obviněný vykoná trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, uložený mu rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 11. 2001, sp. zn. 1 T 58/2001, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let a který nabyl právní moci dne 26. 2. 2002. Podle § 60 odst. 4 tr. zák. z důvodu § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl pro výkon uloženého trestu zařazen do věznice s ostrahou.

Stížnost obviněného proti uvedenému usnesení byla zamítnuta podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. jako podaná opožděně usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. 6. 2008, sp. zn. 7 To 246/2008.

Ministr spravedlnosti podal dne 19. 12. 2008 pod č. j. 982/2008-OD-SPZ podle § 266 odst. 1 tr. ř. proti shora uvedenému usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch obviněného D. P.

Ministr spravedlnosti ve svém opravném prostředku po shrnutí předchozího řízení namítl, že napadeným rozhodnutím byl v neprospěch obviněného porušen § 406 odst. 1 písm. d), e), f) tr. ř. K porušení mělo dojít tím, že si Obvodní soud pro Prahu 5 před svým rozhodnutím ze dne 29. 4. 2008 neověřil, zda obviněný po svém vydání do České republiky či před tímto vydáním na základě Evropského zatýkácího rozkazu vydaného Obvodním soudem pro Prahu 8 pod sp. zn. 3 T 11/2005 se vzdal uplatnění zásady speciality podle § 406 odst. 1 písm. d), e) tr. ř., případně zda jsou dány jiné podmínky předpokládané ustanovením § 406 tr. ř., pro které uplatnění zásady speciality nepřichází v úvahu. Ze spisu Obvodního soudu pro Prahu 8 nevyplývá, že by se obviněný uplatnění zásady speciality vzdal. Nevzdal se jej ani při veřejném zasedání před Obvodním soudem pro Prahu 5 dne 29. 4. 2008 ve věci vedené pod sp. zn. 1 T 58/2001. U tohoto veřejného zasedání sice uvedl, že si přeje, aby mu byl trest „přeměněn“, ovšem z protokolu není zřejmé, že by byl o právu uplatnit

zásadu speciality poučen. Nakonec ani z rozhodnutí Okresního soudu v Amsterdamu nevyplývá, že by se obviněný uplatnění zásady speciality vzdal nebo že by byl udělen souhlas se stíháním pro další trestné činy ve smyslu § 406 odst. 1 písm. f) tr. ř.

Vzhledem k uvedenému navrhl ministr spravedlnosti, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 1 T 58/2001, byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanovení § 406 odst. 1 písm. d), e), f), aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud zrušil citované usnesení včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud příslušný rozhodovat o stížnostech pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 tr. ř.), z podnětu nyní podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i předcházející řízení, a dospěl k následujícím závěrům:

Podle zásady speciality vyjádřené v § 406 odst. 1 tr. ř. nelze osobu, která byla předána z jiného členského státu Evropské unie, stíhat, omezit její osobní svobodu či ji osobní svobody zbavit pro jiný trestný čin spáchaný před předáním než ten, pro který byla předána. Dále jsou pak upraveny výjimky z této zásady, přičemž je na první pohled zřejmé, že se v daném případě nejedná o situace předpokládané pod písmeny b) a c) uvedeného ustanovení. Z příloženého spisového materiálu přitom nevyplývá nic, co by nasvědčovalo splnění podmínek vyžadovaných pod písmeny a), d), e) a f). Nic dokonce nenásvědčuje tomu, že by se Obvodní soud pro Prahu 5 splnění těchto podmínek vůbec zabýval.

Co se týká přání obviněného, aby mu byl trest „přeměněn“, aby si odpykal vše najednou, které vyjádřil při veřejném zasedání u Obvodního soudu pro Prahu 5 dne 24. 9. 2008, toto nelze v žádném případě považovat za prohlášení podle § 406 odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť pro takové prohlášení trestní řád výslovně v § 406 odst. 2 stanoví povinné náležitosti. Mezi ně patří přítomnost obhájce a poučení o důsledcích vzdání se práva zásadu speciality uplatnit. Příslušným k tomuto řízení je soud, který vydal evropský zatýkácí rozkaz, tedy v tomto případě Obvodní soud pro Prahu 8.

Vzhledem ke shora uvedenému vyslovil Nejvyšší soud závěr, že podle § 268 odst. 2 tr. ř. byl pravomocným usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 1 T 58/2001, a v řízení, které mu předcházelo, porušen zákon v ustanovení § 406 tr. ř. v neprospěch obviněného. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud tak, že toto usnesení zrušil, přičemž současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Nad rámec námitek uvedených v podané stížnosti pro porušení zákona, je Nejvyšší soud nucen konstatovat, že se Obvodní soud pro Prahu 5 mimo naznačeného pochybení v napadeném rozhodnutí navíc nezabýval ani otázkou, zda vůbec byl oprávněn v dané věci rozhodovat. Podle § 60 odst. 2 tr. zák. jestliže soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby, aniž na tom má odsouzený vinu, nerozhodne podle odst. 1 tohoto ustanovení o tom, že se obviněný osvědčil, nebo že se trest vykoná, případně že se podmíněně odsouzení ponechává v platnosti, má se za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil. Jak bylo výše zmíněno, zkušební doba v projednávaném případě skončila dnem 26. 2. 2007, Obvodní soud pro Prahu 5 však vydal napadené rozhodnutí teprve dne 29. 4. 2008, tedy více než rok od uplynutí zkušební doby. Jestliže soud vycházel z předpokladu, že obviněný svým chováním (pobytem na neznámém místě v cizině atd.) zavinil nemožnost ve lhůtě jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnout, měl tuto otázku řešit jako předběžnou podle § 9 tr. ř. a měl svůj závěr také odpovídajícím způsobem zdůvodnit, což se však nestalo a napadené rozhodnutí vzbuzuje pochybnost, zda se soud tímto problémem zabýval.

Jelikož nebyly ve zkoumané věci splněny podmínky § 271 odst. 1 tr. ř., přikázal Nejvyšší soud podle § 270 odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 5, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud přitom vycházel z názoru, že ve věci je možno i po zrušení napadeného rozhodnutí dále jednat, neboť zřejmě s ohledem na chování obviněného nemohla nastat fikce osvědčení (§ 60 odst. 2 tr. zák.). Obviněný totiž zřejmě svým chováním zavinil, že nebylo ve lhůtě jednoho roku rozhodnuto podle § 60 odst. 1 tr. zák. Vyplývá to z průběhu řízení, zejména z opakované snahy soudu prvního stupně provést veřejné zasedání o tom, že obviněný trest odnětí svobody vykoná, a skutečnosti, že obviněný byl v řízení o Evropském zatýkacím rozkazu předán z ciziny orgánům České republiky až dne 13. 3. 2008, tedy po uplynutí předmětné jednoleté lhůty. Podle názoru Nejvyššího soudu tedy ve věcech, ve kterých obviněný zavinil, že soud rozhodl podle § 60 odst. 1 tr. zák., že se vykoná trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen, až po uplynutí lhůty jednoho roku uvedené v ustanovení § 60 odst. 2 tr. zák. a toto rozhodnutí bylo zrušeno v řízení o opravném prostředku, je možné znovu rozhodnout podle § 60 odst. 1 tr. zák., neboť v takových případech nenastala ze zákona fikce, že se podmíněně odsouzený osvědčil. Rozhodnutí publikované pod č. 4/1978 Sb. rozh. tr. se proto v takových věcech neuplatní.

Obvodní soud pro Prahu 5 opětovně projedná tuto trestní věc, přičemž nejprve jako předběžnou otázku posoudí, zda lze obviněnému klást za vinu to, že nebylo ve lhůtě jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnuto podle § 60 odst. 1 tr. zák., jak tomu podstatné okolnosti průběhu řízení nasvědčují. Dospěje-li k závěru, že tuto situaci obviněný svým jednáním zavinil a nenastala proto právní fikce osvědčení podle § 60 odst. 2 tr. zák., bude dále ve věci jednat, přičemž zákon žádnou dodatečnou lhůtu, jejímž marným uplynutím by mohla fikce osvědčení nastat, sice nestanoví, přesto je však třeba, aby soud rozhodl ve věci bez zbytečných průtahů co možná nejdříve a šetřil tak práva obviněného. V dalším řízení pak Obvodní soud pro Prahu 5 přezkoumá, zda je zde dána některá z podmínek vyžadovaných § 406 odst. 1 tr. ř. pro uplatnění výjimky ze zásady speciality a shledá-li, že tomu tak není, zváží, zda je vhodné dát podnět Obvodnímu soudu pro Prahu 8 k zahájení řízení podle § 406 odst. 2 tr. ř. (lze patrně mít za to, že obviněný své stanovisko k uplatnění zásady speciality již v předchozím řízení vyjádřil) nebo bude dále postupovat podle § 406 odst. 3 tr. ř.

Podle § 270 odst. 4 tr. ř. je Obvodní soud pro Prahu 5 vázán právním názorem, který vyslovil ve věci Nejvyšší soud, a je povinen provést procesní úkony, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil. Podle § 273 tr. ř. je Obvodní soud pro Prahu 5 rovněž povinen respektovat zákaz *reformationis in peius*.